

«Πρίγκιπες ... και πριγκίπισσες ...»

Δέσποινα Ευαγγέλου

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση ενός σχεδίου εργασίας που αφορά στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και εκπονήθηκε στο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Πορταριάς Ν. Μαγνησίας, κατά το διάστημα Μαρτίου - Ιουνίου 2012 από τη νηπιαγωγό Ευαγγέλου Δέσποινα. Το νηπιαγωγείο είχε 13 παιδιά (11 νήπια, 2 προνήπια/ 7 κορίτσια, 6 αγόρια εκ των οποίων 4 ήταν αλλοδαπά). Στην παρούσα εργασία, αρχικά γίνεται μια μικρή εισαγωγή στις έννοιες των στερεοτύπων και της προκατάληψης και στο πώς αυτές μπορούν να επηρεάσουν τη δημιουργία της ταυτότητας και αυτοαντίληψης ενός παιδιού. Στη συνέχεια, υπάρχει η αναλυτική σχεδίαση και περιγραφή, καθώς και τα βήματα που ακολουθήθηκαν κατά την υλοποίηση του σχεδίου εργασίας.

1. Εισαγωγή – Θεωρητικό μέρος

Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις αποτελούν αυτονόητα στοιχεία της ανθρώπινης σκέψης. Από μόνη της αυτή η σκέψη και παραδοχή δημιουργεί παράξενους συνειρμούς, γιατί συνδέουμε τις έννοιες αυτές με αρνητικά φαινόμενα. Στην πραγματικότητα, όμως, είναι στην ανθρώπινη φύση να προβαίνουμε σε γενικεύσεις μέσα από τις εμπειρίες και τις γνώσεις που αποκτούμε. Είναι αυτές οι ίδιες οι εμπειρίες που χρησιμοποιούμε για να αντιληφθούμε και να ερμηνεύσουμε τον κόσμο γύρω μας. Τις χρησιμοποιούμε τόσο για να κατανοήσουμε τα πράγματα και τις έννοιες που μας περιβάλλουν όσο και στις σχέσεις μας με τους άλλους ανθρώπους (Τσιάκαλος 2000: 139).

Είναι αυτή η ίδια η ανάγκη της γενίκευσης που δημιουργεί στερεότυπα πολλές φορές λανθάνοντα με αρνητική χροιά. Τα στερεότυπα είναι μια απλουστευμένη και τυποποιημένη αντίληψη ή εικόνα που συχνά κατέχουν από κοινού οι άνθρωποι για μια άλλη ομάδα. Αυτές οι υπεραπλουστευμένες αντιλήψεις, απόψεις ή εικόνες βασίζονται στη σκέψη ότι υπάρχουν κοινές ιδιότητες και χαρακτηριστικά των μελών μιας ομάδας που χαρακτηρίζουν αυτήν την ομάδα. Οι γενικεύσεις αυτές δημιουργούν με τη σειρά τους προκαταλήψεις, οι οποίες δεν είναι μόνο μια δεδηλωμένη άποψη ή πεποίθηση αλλά και μια τοποθέτηση που περιλαμβάνει συναισθήματα, όπως η περιφρόνηση και η απέχθεια. Επακόλουθο αυτών των στάσεων είναι πολλές φορές ο στιγματισμός και η απομόνωση των μελών συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.

Κάθε νέο μέλος μιας κοινωνίας προσπαθεί να αποκτήσει και να δομήσει την προσωπική του ταυτότητα μέσα από πολύπλοκες διαδικασίες, που σχετίζονται ουσιαστικά με το συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ανήκει. Άρα, γίνεται αντιληπτό πως η προσωπική ταυτότητα δε διαμορφώνεται από τις προσωπικές εμπειρίες και τα βιώματα του καθενός, αλλά συνδιαμορφώνεται μέσα από τον κοινωνικό περίγυρο και αντιλήψεις που κυριαρχούν στην εκάστοτε κοινωνική ομάδα. Η συνδιαμόρφωση αυτής της ταυτότητας επιτυγχάνεται μέσω της σχολικής κοινωνικοποίησης και προκύπτει από την αλληλεπίδραση του μαθητή με το σχολικό περιβάλλον. Μια αλληλεπίδραση η οποία βοηθά τον μαθητή να διαμορφώσει την προσωπικότητά του και να δομήσει την προσωπική και κοινωνική του ταυτότητα (Κωνσταντίνου 1998: 37).

Αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, πως -από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής του- το παιδί πρέπει να διδαχθεί και να έρθει σε επαφή με πρακτικές σύγκρισης. Αυτό θα το βοηθήσει να κατανοήσει τις διαφορές σε σχέση με τις γενικεύσεις που έχει δημιουργήσει νοητικά, αλλά και να αποκτήσει δεξιότητες αναφορικά με την ικανότητα σεβασμού των διαφορών αυτών (Μπερελής 2001: 43).

Πολλοί ήρωες των μύθων και των παραμυθιών κυνηγούσαν τέρατα! Αυτό κάθε μικρό παιδί το ξέρει. Αν τα τέρατα, όμως, έγραφαν τη δική τους ιστορία, θα είχαν τη δική τους οπτική για τα γεγονότα. Αυτήν την άλλη οπτική, την άλλη ανάγνωση, την άλλη άποψη έχει πραγματικά ανάγκη, σήμερα όσο ποτέ άλλοτε, η εκπαίδευση. Μια ιδιαίτερα σημαντική παιδαγωγική προοπτική και διάσταση της εκπαίδευσης είναι η προσπάθεια διευκόλυνσης δημιουργικής και προσωπικής εμπλοκής των παιδιών σε ρόλους και καταστάσεις που προάγουν τη φαντασία και εμπλοκή τους, με αποτέλεσμα μια κριτική σκέψη που οδηγεί στη διαίσθηση και την αποδοχή των άλλων (Οι Φίλοι του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη 2001: 40).

2. Αφορμή για την εισαγωγή του σχεδίου εργασίας

Το αρχικό έναυσμα για την εφαρμογή του σχεδίου εργασίας δόθηκε από τα ίδια τα παιδιά σε άυλο χρόνο. Αφορμή στάθηκε η συμμετοχή των παιδιών του νηπιαγωγείου σε δραματοποίηση ενός παιδικού παραμυθιού. Κατά τη διάρκεια της δραματοποίησης και της αυθόρμητης ανάληψης ρόλων από τα ίδια τα παιδιά, διαπίστωσα πως όλα ήθελαν να ταυτιστούν με κάποιον πρίγκιπα ή πριγκίπισσα αντίστοιχα. Με αυτόν τον τρόπο επιθυμούσαν να εκφράσουν το πρότυπο που θα ήθελαν να αποδεχθούν και να μοιάσουν.

Τι θα γινόταν, όμως, αν οι πρίγκιπες αλλά και οι πριγκίπισσες δεν ήταν συνώνυμο της ομορφιάς, της ανδρείας, της καλοσύνης και όλων αυτών των στερεοτύπων που τα παιδιά βιώνουν και αντιλαμβάνονται μέσα από την εμπλοκή τους σε συγκεκριμένα παραμύθια; Θα αποτελούσε μια ενδεχόμενη ανατροπή των στερεοτύπων ένα βήμα για την εμπλοκή των παιδιών σε ένα διαφορετικό πλαίσιο, όπου θα αναπτύξουν δεξιότητες αποδοχής της διαφορετικότητας, αναγνώρισης της ετερότητας, εκτίμησης της ποικιλομορφίας και αλλαγής στάσης; Αυτό το ερευνητικό ερώτημα προσπάθησα να απαντήσω στην πράξη, σχεδιάζοντας το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας και εμπλέκοντας ουσιαστικά τα παιδιά σε διαφορετικά ερεθίσματα και εμπειρίες, πάντα βέβαια στο πλαίσιο του προγράμματος.

Το βασικό ερώτημα που τίθεται, λοιπόν, και αποτελεί τον βασικό άξονα για το σχέδιο εργασίας είναι: Ποιας μορφής στερεότυπα υπάρχουν και διαιωνίζονται μέσα από τα παραμύθια; Αυτό βέβαια το ερώτημα, στην πρώτη φάση του σχεδίου, παίρνει μορφή μέσα από την ερώτηση που απευθύνεται στην ίδια εικόνα που έχουν δομήσει τα παιδιά για αυτά τα στερεότυπα. Πώς λοιπόν παρουσιάζεται ένας πρίγκιπας ή μια πριγκίπισσα τόσο ως εικόνα όσο ως συμπεριφορά και χαρακτήρας μέσα από τα παραμύθια; Το κεντρικό θέμα μετατοπίζεται και το ερώτημα γίνεται εικόνα και σχήμα που αναπαριστάνεται μέσα από το λεκτικό μοτίβο «Πρίγκιπες και πριγκίπισσες».

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

3. Διαπολιτισμική στοχοθεσία του σχεδίου εργασίας

Μέσα από αυτήν την πορεία υλοποίησης του σχεδίου εργασίας, θα προσπαθήσουμε ως ομάδα να πετύχουμε συγκεκριμένους διαπολιτισμικούς στόχους, όπως για παράδειγμα:

- Ενδυνάμωση της αυτοαντίληψης και της αυτονομίας με τη δημιουργία προϋποθέσεων και καταστάσεων ίσης και ανιδιοτελούς επικοινωνίας μεταξύ μας.
- Παροχή πλαισίου δράσεων και δραστηριοτήτων, με γνώμονα την ίση και ανεμπόδιστη συμμετοχή όλων, με παράλληλη κατάργηση σχέσεων ανισοτήτων.
- Αποδυνάμωση των κατηγοριοποιήσεων, προκαταλήψεων και στερεοτύπων, που εμποδίζουν ίσως την αποδοχή των «διαφορετικών» μαθητών.
- Αποδοχή του ξένου, του άλλου, του διαφορετικού μέσα από ένα πλέγμα διαφορετικής οπτικής και θέασης παρόμοιων καταστάσεων και σεναρίων, φωτισμένων απλώς από διαφορετικό πρίσμα.

Πέρα, βέβαια, από τον καθορισμό των στόχων που προαναφέρθηκαν, σκοπός του σχεδίου εργασίας είναι η απόκτηση από τους μαθητές δεξιοτήτων όπως:

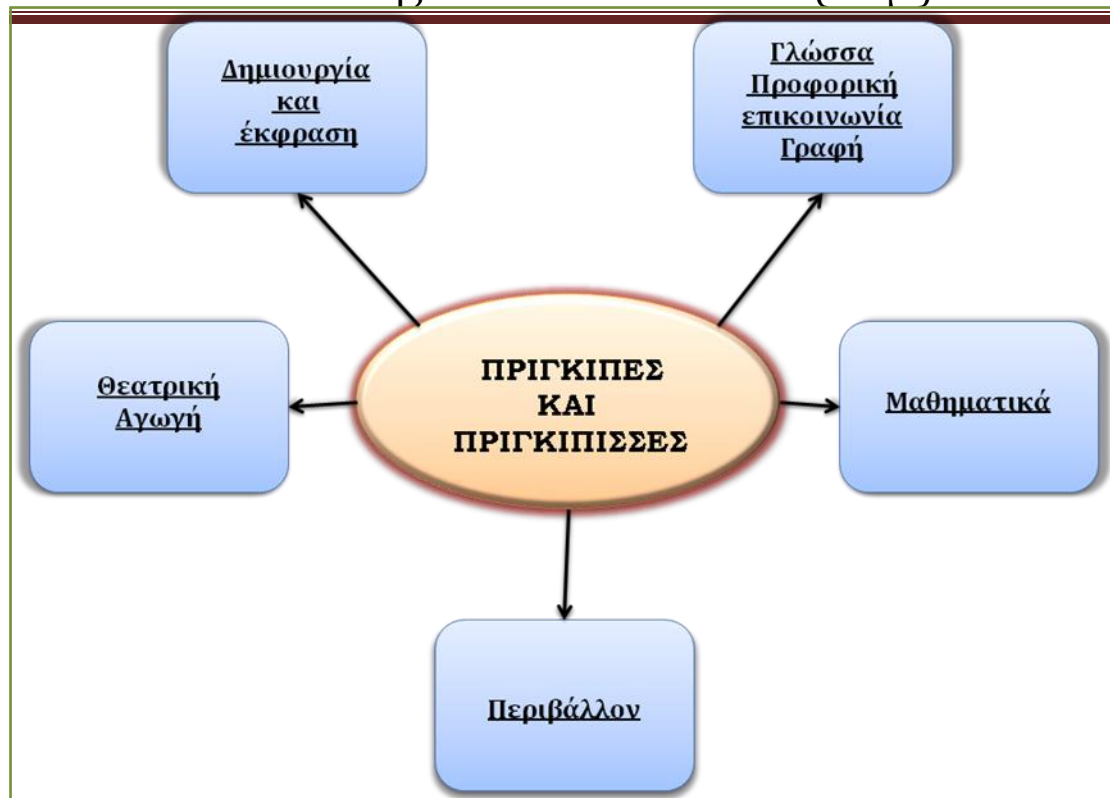
- Η συνεργασία με όλους τους συμμαθητές τους και η αλληλοϋποστήριξη σε κοινά και απαιτητικά έργα.
- Η ενίσχυση της αυτογνωσίας και της αυτοπεποίθησης για την κατασκευή προσωπικής ταυτότητας.
- Ο περιορισμός του φόβου και της ανασφάλειας που εκφράζεται μέσα από την έννοια του διαφορετικού.
- Η αποδοχή της διαφορετικότητας, μέσα από την εξάσκηση σε καταστάσεις που απαιτούν ανταλλαγή και αποδοχή διαφορετικών απόψεων.
- Η οργάνωση και υλοποίηση συγκεκριμένου έργου σε προκαθορισμένο χρόνο.

Αλλά και η υιοθέτηση και αποδοχή στάσεων και αξιών όπως:

- Αποδοχή του διαφορετικού
- Ανοχή και σεβασμός της διαφοράς
- Κατανόηση της μοναδικότητας
- Συμμετοχή
- Ισότητα

4. Διαθεματικότητα του σχεδίου εργασίας

Η έννοια κλειδί του σχεδίου εργασίας βρίσκεται στο κέντρο μιας διαθεματικής προσέγγισης που παρουσιάζεται ως ιστόγραμμα. Οι βασικές κατευθύνσεις της διαθεματικής αυτής προσέγγισης αναλύονται και καθορίζουν με τη σειρά τους στόχους που μπορούν να επιτευχθούν σε κάθε τομέα.

Δημιουργία και έκφραση

- Ζωγραφική σκηνών από τα παραμύθια
- Κατασκευή από χαρτόνι αντικειμένων όπως: σπαθιά, στέμματα
- Πλάσιμο αντικειμένων με πηλό
- Αναπαράσταση σκηνών σε παιχνίδι κουκλοθέατρου

Γλώσσα

- Προφορική επικοινωνία
 - Πώς φαντάζονται τον πρίγκιπα και την πριγκίπισσα;
 - Πού ζουν, πώς ζουν, πώς είναι η καθημερινότητά τους, πώς ντύνονται;
 - Αναδιήγηση παραμυθιών δικής τους κατασκευής
- Γραφή
 - Να προσπαθήσουν να γράψουν τους τίτλους των παραμυθιών
- Λογοτεχνία
 - Να απολαύσουν την αφήγηση κλασικών παραμυθιών «Η πεντάμορφη και το τέρας»

Μαθηματικά

Συμβολικό παιχνίδι με τους επτά (7) νάνους και απαρίθμηση – γραφή – αντιστοίχιση 7 αντικειμένων όπως: πιάτα, ποτήρια, πιρούνια

Θεατρική Αγωγή

- Δραματοποίηση παραμυθιών με τη βοήθεια αναπαράστασης των ηρώων των παραμυθιών
- Προσπάθεια δημιουργίας ενός πρωτότυπου δικού τους παραμυθιού, το οποίο θα έχει στοιχεία διαφορετικότητας και θα παρουσιαστεί στη λήξη.

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

Περιβάλλον

- Καθημερινοί κανόνες υγιεινής
- Ιστορία – Να συμμετάσχουν σε συζήτηση για τα μέσα μεταφοράς και το πώς αυτά άλλαξαν στην πάροδο του χρόνου.

5. Διερεύνηση στερεοτύπων μέσα από τις απόψεις των παιδιών

Για να μπορέσω να διερευνήσω τις απόψεις των παιδιών και κατά συνέπεια την παραγωγή στερεοτύπων μέσα από τα παραμύθια, δημιούργησα τις κατάλληλες αρχικά συνθήκες και, αφού βρεθήκαμε όλοι μαζί στον κύκλο, ακολούθησε μια συζήτηση για το πώς φαντάζονταν έναν πρίγκιπα όχι μόνο ως εμφάνιση αλλά ως συνολική προσωπικότητα και οντότητα. Οι απαντήσεις που έλαβα είναι ενδεικτικές της δυναμικής δημιουργίας συγκεκριμένου στερεοτύπου εκτός από δύο απόψεις που διαφέρουν και τυχαίνει να είναι αλλοδαποί.

«Ο πρίγκιπας σίγουρα φοράει στέμμα, κοστούμι και γιλέκο. Φοράει ωραία παπούτσια και μαύρο παντελόνι» (Μόσ.).

«Ο πρίγκιπας θα έχει μπέρτα μακριά και στέμμα. Θα έχει ένα βασίλειο και θα χρειάζεται σπαθιά και άλογα. Αυτός θα έχει μαύρο το άλογό του, θα έχει υπηρέτες και στρατιώτες» (Αντ.).

«Θα βρήκε ένα στέμμα στον δρόμο που δεν είχε. Μετά κάτι κακοί θα τον σκότωναν, αλλά αυτός με το σπαθί του θα τους νίκησε» (Αγ.) – «Επειδή είναι έξυπνος και θα πήγαινε σχολείο» (Μόσ.).

«Έχει μουστάκι, στέμμα, έχει και φυλακές για τους κακούς. Είναι νέος, όμορφος, έξυπνος, καλός άνθρωπος. Έχει κόκκινο σκούρο άλογο πριγκιπικό, με λεφτά και είναι πλούσιος» (Κυρ.).

«Είναι λεπτός, γενναίος, θα φοράει παπούτσια, θα έχει άλογο άσπρο και θα έχει γενναία πριγκίπισσα» (Σαρ.).

«Έχασε τα παπούτσια του και βρήκε άλλα στα σκουπίδια. Έχει σκούρα μαλλιά μαύρα» (Αντζ.).

«Με άλογο μαύρο, φτωχός και χωρίς λεφτά» (Φαντ.).

Η ίδια συζήτηση ακολούθησε αμέσως μετά για το πώς φαντάζονται την πριγκίπισσα αυτήν τη φορά.

«Να φοράει ωραίο στέμμα, να είναι ψηλή, λεπτή, είναι νέα, να έχει ωραία μαλλιά, να φοράει ωραίο φόρεμα» (Αντζ.).

«Θα έχει άσπρα τακούνια, λουλουδένιο στέμμα, τα μαλλιά της θα έχουν χρώμα ξανθά και θα είναι πολύ μακριά. Θα την παίρνει ο πρίγκιπας να την παντρευτεί, γιατί θα έχει κόκκινα μαγουλάκια. Θα είναι πολύ όμορφη, όπως και ο πρίγκιπας θα είναι πολύ όμορφος, θα έχει άσπρο άλογο και θα πηγαίνει βόλτες» (Ελ.).

«Να φοράει μακριά, κόκκινη φούστα. Να έχει μαύρα μαλλιά κοντά, σκούρα πράσινα μάτια. Θα είναι νέα όμορφη καλή και μένει σε ένα παλάτι» (Μόσ.).

«Να έχει φόρεμα ωραίο, να είναι καλή και όμορφη, να έχει γαλάζια μάτια, να φοράει στέμμα, να έχει άλογο ασπρόμαυρο. Να ασχολείται με τον πρίγκιπα, να τον αγαπάει και να τον φροντίζει. Μένουν σε παλάτι και έχουν υπηρέτες» (Εβ.).

«Ο πρίγκιπας θα τη βάζει στο άλογό του, γιατί έχει σπάσει το πόδι της η πριγκίπισσα. Μετά φτάνουν στο παλάτι και τρώνε φαγητά» (Αγγ.).

«Ο πρίγκιπας περνάει από το σπίτι της με το άλογό του το άσπρο και την άμαξά του. Να την πάει στο παλάτι του, αυτή χαίρεται γιατί το περιμένει πώς και πώς. Ανυπομονεί να δει το παλάτι και αφού φτάσουν και το βλέπει χαίρεται. Και είπε ο πρίγκιπας στους στρατιώτες του να πολεμήσουν για να μην τους πάρουν το παλάτι και οι φρουροί πολέμησαν και αυτοί έφυγαν ο ένας πίσω από τον άλλον με το άλογο και οι κακοί τους κυνηγούσαν με το σπαθί και οι φρουροί τους έσωσαν και παντρεύτηκαν με άμαξα και μετά την πήγε στο κρεβάτι ο πρίγκιπας αγκαλιά και μετά πήγε στη βασιλική του καρέκλα, φόρεσε το στέμμα και άρχισε να δουλεύει» (Αντ.).

«Φαντάζομαι να φοράει ωραία ρούχα παντελόνι, τακούνια και λουλουδένιο στέμμα. Να είναι δίπλα με τον πρίγκιπα και να την πηγαίνει ο πρίγκιπας στο κρεβάτι να ξεκουραστεί από τους κακούς που κουράστηκε να κάθεται» (Κυρ.).

«Φοράει λαμπερά σκουλαρίκια, κοντά. Λουλουδένιο στέμμα και κολιέ λαμπερό και λαμπερό δαχτυλίδι, αφού παντρεύτηκε πρίγκιπα. Ασχολίες, κοιμάται, βλέπει τον άντρα της, κάνει γλυκά σοκολατάκια και όχι μαγείρεμα» (Σαρ.).

Μετά από όλο τον κύκλο συζήτησης τα παιδιά δούλεψαν ατομικά και προσπαθήσανε να αποτυπώσουν μέσα από ζωγραφική έκφραση το ερώτημα «Πώς φαντάζομαι έναν πρίγκιπα και μια πριγκίπισσα».

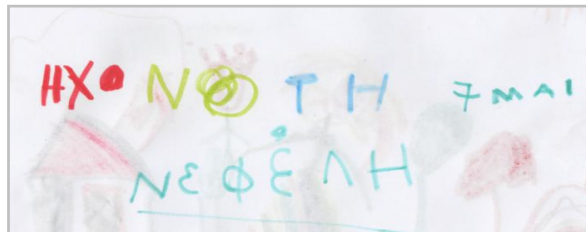

Εικόνα 1.

Πώς φαντάζομαι έναν πρίγκιπα και μια πριγκίπισσα

6. Επαφή με το παραμύθι – Δραστηριότητες με διαθεματική προσέγγιση

Διάλεξα ένα παραμύθι που θεωρώ αντιπροσωπευτικό των στερεοτύπων που παρουσιάζονται για τους πρίγκιπες και τις πριγκίπισσες. Το παραμύθι ήταν «Η χιονάτη και οι επτά νάνοι». Ως πρώτη εμπλοκή, αφού καθίσαμε με τα παιδιά στον κύκλο και δημιούργησα την κατάλληλη ατμόσφαιρα υπό τους ήχους κλασσικής μουσικής, διάβασα το παραμύθι φροντίζοντας να το δραματοποιήσω όσο μου δινόταν το περιθώριο. Στη συνέχεια, όλοι μαζί

Εικόνα 2.

Παραγωγή γραπτού λόγου

παρακολουθήσαμε την ταινία κινουμένων σχεδίων «Η Χιονάτη» του Walt Disney. Το επόμενο βήμα ήταν η

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

παραγωγή γραπτού λόγου, καθώς ζήτησα από τα παιδιά, όσα μπορούσαν, να προσπαθήσουν να γράψουν τον τίτλο του παραμυθιού «Η χιονάτη και οι εφτά νάνοι». Για να μην αισθανθούν κάποια παιδιά μειονεκτικά για την αδυναμία παραγωγής γραπτού λόγου, ζήτησα να ζωγραφίσουν σκηνές από το παραμύθι που τους έκαναν εντύπωση.

Εικόνα 3.
Ζωγραφιά σκηνής παραμυθιού

Η επόμενη διαθεματική προσέγγιση του παραμυθιού είχε σχέση με τα μαθηματικά. Ζητήθηκε από τα παιδιά να προσπαθήσουν να ζωγραφίσουν απ αριθμώντας τους εφτά νάνους και να γράψουν το ψηφίο 7.

Για την καλύτερη εμπέδωση του αριθμού εφτά δημιουργήσα την εξής δραστηριότητα: στο τραπέζι δραστηριοτήτων ζήτησα από τα παιδιά να κάνουν αντιστοίχιση αντικειμένων και να ετοιμάσουν το τραπέζι για το γεύμα των εφτά νάνων. Να στρώσουν, δηλαδή, και να τοποθετήσουν εφτά πιάτα, εφτά ποτήρια, εφτά πιρουνία, και εφτά κουτάλια. Στην επέκταση αυτής της δραστηριότητας υπήρχαν σενάρια πιθανών καταστάσεων που υλοποίησαν και είχαν να κάνουν με προσθέσεις και αφαιρέσεις αριθμών με το εφτά. Για παράδειγμα, τοποθετούσα περισσότερα αντικείμενα στο τραπέζι (πιάτα, πιρουνία...) και θα έπρεπε κάποια να αφαιρεθούν για να γίνουν εφτά. Κάποιοι νάνοι είχαν πολλή δουλειά και δε θα έρχονταν για φαγητό, οπότε και θα έπρεπε να αφαιρεθούν κάποια σερβίτσια. Στο τραπέζι κάθονταν

Εικόνα 4.
Βιωματική δραστηριότητα

Εικόνα 5.
Κουκλοθέατρο

κάποια παιδιά παριστάνοντας τους νάνους και θα έπρεπε να υπολογίσουν πόσους θα έπρεπε να περιμένουμε ακόμα για να αρχίσουμε το φαγητό. Τέλος, τα παιδιά προσπάθησαν να θυμηθούν και να αναπαραστήσουν σκηνές από το παραμύθι μέσα από τη δραματοποίηση σκηνών και διαλόγων που τους έκαναν εντύπωση, μέσα από την εμπλοκή τους με κούκλες και παίζοντας μια μικρή παράσταση κουκλοθέατρου.

7. Ανατροπή του μύθου και των στερεοτύπων

Για να ανατρέψω τον μύθο και τα στερεότυπα επέλεξα να παρουσιάσω στα παιδιά μια ταινία, η οποία παρουσιάζει με πολύ έντονο τρόπο τη διαφορετική θέαση και οπτική των πραγμάτων. Το “Shrek”. Πιστεύω πως η παραγωγή αυτής της ταινίας είναι μια πολύ καλή προσπάθεια μεταστροφής των στερεοτύπων που παρουσιάζονται μέσα από τα παραμύθια και αποδόμησης της ιδεατής εικόνας προσώπων, πραγμάτων και καταστάσεων που μεταδίδουν.

Παρακολουθήσαμε όλοι μαζί την ταινία «Σρεκ» (“Shrek”) και από τις αντιδράσεις τους ακόμα και κατά τη διάρκεια της ταινίας αντιλήφθηκα τη διαφορά στις σκέψεις και τις αντιδράσεις των παιδιών. Στη συζήτηση που ακολούθησε, τα παιδιά αναλύοντας -χωρίς να το επιδιώκουν- εμμέσως τα νοήματα της ταινίας έκαναν τις πρώτες λεκτικές διαπιστώσεις.

Ο πρίγκιπας Φόκουκ *«είναι κοντός, κακός, πονηρός, συμφεροντολόγος, έχει άλογο και δικό του βασίλειο».*

Ο γίγαντας Σρεκ *«είναι ψηλός, καλός, γενναίος, αλλά βρόμικος, έχει γάιδαρο αντί για άλογο και έχει δικό του βάλτο αντί για βασίλειο».*

Η πριγκίπισσα Φιόνα *«το πρωί είναι όμορφη και το βράδυ γίνεται τέρας».*

Η πριγκίπισσα, όταν ήταν φυλακισμένη και περίμενε τον πρίγκιπα *«όμορφο, ψηλό, γενναίο, με άλογο, να την πάρει αγκαλιά, να πολεμήσει τον δράκο».*

Ο γίγαντας και η πριγκίπισσα *«δε σιχαίνονται, συνεννοούνται καλά μεταξύ τους, συζητούν, παίζουν, κάνουν καλή παρέα».*

Στη συνέχεια, τα παιδιά αφήθηκαν να ζωγραφίσουν με θέμα τις πρώτες εντυπώσεις τους από την ταινία που είδαμε και συζητήσαμε.

Στο επόμενο στάδιο πραγματοποιήθηκαν δραστηριότητες σε ζευγάρια. Περπάτησαν σε ζευγάρια, έτρεξαν, χοροπήδησαν, φώναξαν ένα φωνήεν, μια λέξη, ένα ποίημα, κοιτάχτηκαν βαθιά στα μάτια, έπαιξαν τον καθρέφτη...

Σε ζευγάρια προσπάθησαν να ζωγραφίσουν την κοινή άποψή τους για ένα θέμα στο ίδιο χαρτί. Προσπάθησαν έτσι και οι δύο ταυτόχρονα να αποδώσουν από κοινού τις απόψεις τους σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.

Αρκετά μεγάλο ενδιαφέρον παρουσίασε η επόμενη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε λόγω της προηγούμενης εμπλοκής όλης της ομάδας με την ταινία. Σκοπός δικός μου βέβαια ήταν η διερεύνηση, μέσα από τα λεγόμενα των παιδιών, κάποιας αλλαγής στάσης και αποδοχής μιας διαφορετικής οπτικής. Η αποτύπωση των αυθόρμητων λεγομένων των παιδιών που παρατίθεται παρακάτω με κάνει να αισιοδοξώ για την αλλαγή αυτή.

«Την πριγκίπισσα την παντρεύτηκε, γιατί τη διάλεξε».

«Τη διάλεξε, γιατί ήταν ιππότης και τη διάλεξε».

«Της δίνει το φιλί της αληθινής αγάπης».

«Αληθινή αγάπη είναι αυτή που ταιριάζουν μεταξύ τους και παντρεύονται».

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

μεταξύ τους».

«Αν αλλάξουν τα χρώματά τους χωρίζουν».

«Δε χρειάζεται να είναι κάποιος πρίγκιπας ή πριγκίπισσα, όμορφος ή άσχημος».

Για να ταιριάζουν κάποιος πρέπει:

«Να είναι και οι δύο καλοί» (Κυρ.).

«Να είναι και οι δύο άσπροι» (Ελ.).

«Να αγαπιούνται» (Κυρ.).

«Να φροντίζει ο ένας τον άλλον. Να έχουν αγάπη και σπίτι» (Εβ.).

«Να πηγαίνει ο ένας όπου πάει ο άλλος» (Αντ.).

«Να σέβεται ο ένας τον άλλον. Να μη βρίζουν και μη χτυπούν την αγάπη τους» (Σαρ.).

«Να έχουν μεγαλώσει και να μην τσαντίζονται. Να έχουν γεννηθεί πρώτα οι γονείς και μετά τα παιδιά» (Μοσ.).

«Να έχουν καλή καρδιά» (Ελ.).

«Να μην σπαν κάτι που αρέσει στον άντρα ή τη γυναίκα τους. Να μη θυμώνουν και να μη μαλώνουν» (Αν.).

«Να παίρνουν λουλούδια και να αγκαλιάζονται».

8. Αξιολόγηση προγράμματος – Συμπεράσματα – Προτάσεις

Από τη συμμετοχή των παιδιών στο συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας νιώθω αρκετά ικανοποιημένη, γιατί συνειδητοποίησα ότι τα παιδιά συμμετείχαν με ενθουσιασμό και χαρά σε όλα τα βήματα υλοποίησής του. Ο τρόπος που επεξεργάστηκαν το θέμα και συμμετείχαν στις δραστηριότητες ήταν εποικοδομητικός και πολλές φορές ένιωθα ότι η αυτενέργειά τους ξεπερνούσε τις προσδοκίες μου. Είμαι πεπεισμένη ότι τα παιδιά πολλές φορές κατάφεραν αυτά να με διδάξουν, καθώς με εξέπλησαν συνεχώς με την ώριμη στάση που αντιμετώπιζαν θέματα που εμείς ως ενήλικες αδυνατούμε να διαχειριστούμε.

9. Αναστοχασμός

Παρόλη τη θετική ενέργεια που έχω εισπράξει και την ευχαρίστηση που νιώθω, δεν μπορώ να σκεφτώ ότι μπόρεσα μέσα σε ένα μικρό διάστημα να αποκαθλώσω από τα παιδιά έννοιες στερεοτύπων που για χρόνια κυριαρχούν στη ζωή τους και στην καθημερινότητά τους, ακόμα μάλιστα και στον φανταστικό κόσμο των παραμυθιών. Δεν αγνώω δε το γεγονός ότι ακόμα και αυτή η τόσο θετική πορεία υλοποίησης μπορεί να χρειάζεται βελτίωση για να αποδώσει ακόμα καλύτερα αποτελέσματα. Κοιτάζοντας και ανασκοπώντας όλες τις παραγωγές υλικού δε μου διαφεύγει η πρόταση «Αν αλλάξουν τα χρώματά τους χωρίζουν, αν ο ένας μείνει άσπρος και ο άλλος γίνει μαύρος». Αυτές και μόνο οι απόψεις με επαναφέρουν σε μια πραγματικότητα που πολλά πράγματα απαιτούνται να γίνουν, ώστε να αλλάξουμε τη μελλοντική κοινωνία.

10. Επανασχεδιασμός – Επέκταση

Σε πρώτο χρόνο, έχω σχεδιάσει να παρουσιάσω μια σειρά παραμυθιών που, όπως και το Shrek, παρουσιάζουν μια άλλη, διαφορετική οπτική. Παραμύθια όπως «Η πεντάμορφη και το τέρας – Τα τρία μικρά λυκάκια» θα μου δώσουν την αφορμή να επανέρθουν στην ομάδα των παιδιών θέματα διαφορετικότητας. Με παράλληλες δραστηριότητες θα επεκτείνω το θέμα διαθεματικά και θα το εντάξω στο ωρολόγιο πρόγραμμα. Η δεύτερη ενέργεια είναι να ζητήσω από τα παιδιά να φέρουν στο νηπιαγωγείο κάποια από τα παιχνίδια – ήρωες που έχουν στο σπίτι τους και τους αρέσουν να παίζουν μαζί τους. Αφού συγκεντρωθούν, θα τα μοιραστούν σε ένα κοινό παιχνίδι ρόλων που θα κατασκευάσουμε για τους ήρωες μέσα στον κύκλο. Παραμένει βέβαια ως κύρια επιλογή η σκέψη για τη διοργάνωση μιας παράστασης από τα ίδια τα παιδιά, η οποία και θα είναι ικανή να παρουσιαστεί στη λήξη της σχολικής χρονιάς.

Βιβλιογραφία

- Cummins, J. (2005). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση. Εκπαίδευση με σκοπό την ενδυνάμωση σε μια κοινωνία ετερότητας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δαμανάκης, Μ. (2000). *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ζωγράφου – Τσαντάκη, Μ. (2003). *Νηπιαγωγείο, γλώσσα, σχέδια εργασίας*. Αθήνα: Βαγουρδής Σ. ΑΕΒΕ.
- Helm, J. H. & Katz, L. (2002). *Μέθοδος project και προσχολική εκπαίδευση, μικροί ερευνητές*. Κ. Χρυσαιφίδης & Ε. Κουτσοβάνου (Επιμ.), μτφρ. Α. Βεργιοπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κωνσταντίνου, Χ. (1998). *Σχολική πραγματικότητα και κοινωνικοποίηση του μαθητή*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπερελής, Π. (2001). *Για μια διαπολιτισμική εκπαίδευση σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία*. Αθήνα: apiroshora.
- Μωραΐτη, Τ. & Διανέλλου, Γ. (2006). *Τι θέμα να διαλέξω στο χρόνο για να τρέξω*; Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Οι Φίλοι του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη (2001). *Διαπολιτισμική εκπαίδευση, ομάδες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη.
- Τσιάκαλος, Γ. (2000). *Οδηγός αντιρατσιστικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.